

lottade och, der ännu ett svagår skulle inträffa, ovilkorligen måste i annat fall föranleda till behof af undsättning, vågar jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte bevilja ett anslag utan återbetalnings-skyldighet till utdikning af frostledande trakter, förhöjdt till 300,000 kronor.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 22 Januari 1878.

L. J. Fahlander.

N:o 64.

Af Herr A. P. Lind: Om afskaffande af civila uniformer och biskops-skrudar m. m.

Genom införelset af nu gällande riksdagsordning har den grundsatsen blifvit till sin giltighet faststald, att alla samhällets medlemmar, utan afseende på stånd eller klasser, skola hafva samma medborgerliga rättigheter och skyldigheter. Ehuru till följd af särskilda förhållanden adeln och presterskapet ännu äro vid åtskilliga privilegier bibehållna, kan det således ej nu mera med något stöd af rättsanspråk blifva tal om några privilegierade klasser i vårt land. Men ännu kvarstå från den gamla tiden åtskilliga minnen af förhållanden, som nu ej längre finnas till eller åtmin-

stone ej borde göra det, och hvilka minnen således egentligen borde med sina orsaker bortfalla.

Ett sådant, måhända af större betydelse än man i allmänhet vill föreställa sig, är — uniformsväsendet. Då ett visst slag af statstjenare skall såsom sådant genom en viss drägt utmärkas, så kan i allmänhet meningen härmed ej vara någon annan, än att de på detta sätt skola såsom en särskild klass från andra dödlige afskiljas, hvarmed gerna plägar följa den föreställningen, att denna klass derigenom får en geat emot de öfriga upphöjd och framstående ställning. Om nu denna mening ej vidare har något stöd i vår statsförfattning, så är det ej heller skäl att fortfarande genom yttre tecken gifva stöd och näring deråt. Saken kan synas vara af ringa vigt, men det låter sig ej förnekas att uniformens bärande, i synnerhet hos en del yngre personer, lätt kan framkalla mer eller mindre dunkla föreställningar i nyss antydda riktning, hvilka det ofta nog kan blifva ganska svårt att vid mognare ålder med ökad verldserfarenhet arbeta bort. Det är skäl att antaga, — och de stora uppoffringar staten gjort och ännu gör för embetsmannabildningens höjande berättiga ytterligare till ett dylikt antagande, — att vår aktade embetsmannaklass innehar så mycken bildning och omdömesförmåga, att den för länge sedan bör hunnit växa ifrån sådana barnsligheter. Har den det, så eger ej uniformen för den samma något värde, men medför i stället kostnader och olägenheter, hvadan den bör afskaffas. Har åter någon del af sagda klass ej ännu hunnit så långt, så är det ännu större skäl att snarast möjligt afskaffa uniformen, för att ej gifva ytterligare näring åt en föråldrad fördom, som det oafsedt kan hafva nog många rötter kvar ändå. Ty hvad vi behöfva är pligtrogne och duglige embets- och tjänstemän, men ej en tätt sammansluten och maktlysten byråkrati, hvars sträfvan att som sådan vinna politisk betydenhet efter de gamla ståndens upphäfvande kan framstå i en vida skarpare dager än förut.

Hvad särskildt de civile embets- och tjänstemännen angår, kan på dem ej tillämpas det för militärer gällande skälet, att en förman lättare kan kontrollera sina underlydande om de bära uniform, då ju den civila uniformen endast bäres vid ett fåtal vigtiga eller högtidliga tillfällen. Ej heller bidrager den till en god kamratanda, som väl egentligen alstras genom ett gemensamt och samvetsgrant arbete i fäderneslandets tjänst, men väl, måhända, till en allt annat än god kastanda. Den vördnad t. ex. en ordningens upprätthållare genom sin uniform väcker hos en orolig folkhop lär ej vara särdeles stor; behöfver han här nödvändigt yttre bevis på sin vär-

dighet, kan ett enkelt tjenstetecken göra samma gagn. Om den civila uniformens prydlighet kan tvifvel råda, men detta är likvisst en smaksak, då ju åtskilliga, särdeles yngre herrar, möjligen kunna tycka att de taga sig ogement ståtligt ut i guldsmidda rockar och trekantiga hattar m. m. Men då de ständigt återkommande anspråken på löneförhöjningar och dyrtidstillägg gifva vid handen, att statstjenarne sjelfve anse sina löner otillräckliga, och då en uniform ej lär kunna fås under flera hundra eller tusentals kronor, borde de blifva särdeles tacksamma, om de befriades från denna onödiga utgift.

Något olika ställer sig saken för krigsmakten. Der kan uniformen vara nyttig för disciplinen inom tjensten, och som ett medel för befälet att öfvervaka om manskapet är väl och lämpligt klädt. Men då det, i all synnerhet vid en utsträckning af den allmänna värnpligten, icke är rådligt att äfven utom tjensten ställa landets ungdom under krigsbefälets godtycke, så bör dylik uniform icke, eller ock blott undantagsvis, få utom tjensten bäras. Äfven officerarnes granna uniformer, som veterligen aldrig varit farliga för andra än dem sjelfva, hvilka derigenom blifvit mera synbara för fienden och således mera utsatta för dess eld, tåla vid en betydlig förenkling.

Äfven på det kyrkliga området ha tiderna förändrats. Kyrkans män äro efter ståndens afskaffande ej längre högmyndiga prelater och män i staten, utan helt enkelt ordets tjenare, som hafva att i ödmjukhet och Herrans fruktan föda sin hjord. Då således en hierarki är fullkomligt oförenlig med tidens frisinmade och kristligt protestantiska begrepp, böra äfven de yttre tecken därför, som ligga i biskops- och mess-skrudarne, bortfalla. Dessa minnen från den påfviska tiden bibehöllos hos oss efter reformationen för att afböja misstankar om calvinistiska syften, hvilka nu länge sedan försvunnit. Att de ej längre uppbäras af någon vördnad från folkets sida utan snarare tvärtom, är ostridigt; men en allvarlig kristen vill väl ej gerna bidra dertill, att hans gudstjenst varder ett föremål för — åtlöjet.

Mess-skrudarne torde dock ännu på några trakter i folkmedvetandet vara omgifna med en viss helgd, hvarföre det synes skäligt, att åt församlingarne sjelfva öfverlåtes att besluta, om de skola bibehållas eller icke.

Om biskopsskrudarnes borttagande har motion flera gånger varit väckt, men mötts dels med det påstående, att saken vore för oviktig att besvara Riksdagen med, dels med den qvicka ordvändningen, att det vore

bättre att afskaffa biskopsembetena, då man ju med samma blefve af med skrudarne. Men det är redan visadt, att den officiella uniformsgrannlåten är något mer än en blott skrädarefråga, och fullt ut lika mycket värd Riksdagens uppmärksamhet som t. ex. ordensväsendet. Det senare inkastet åter hvilar på en tankegång, något lik den engelske konungens, som då påfven gjort en för honom misshaglig biskop till kardinal, lät taga hufvudet af denne, för att han ej skulle kunna bära kardinalshatten. Det skälet att man derigenom sluppe se skrudarne kan i sig vara godt nog, men lär ej verka afgörande för biskopsembetenas indragning; och om de öfriga skälen för denna reform ej ännu lyckas öfvertyga dess motståndare, så ligger deri icke någon anledning att hopblanda skilda saker, eller något hinder mot att till en början befria biskoparne från deras prelatensiska omhölje. 1873 års kyrkomötes uttalande i detta syfte lär väl också ej kunna helt och hållet underkännas.

På grund af det nu anförda yrkar jag alltså,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t begära:

- 1:o att alla civile tjenstemäms uniformer må afskaffas och, der så finnes nödvändigt, ersättas med något enkelt tjenste-tecken;
- 2:o att den militära uniformen må betydligt förenklas, och skyldigheten att bära den utom tjensten upphävas eller inskränkas; samt
- 3:o att biskopsskrudarne må afskaffas och rätt lemnas församlingarne att besluta, om mess-skruden vidare skall brukas eller icke.

Stockholm den 25 Januari 1878.

A. P. Lind.